

Besøg på Fischzucht Kemnitz, 16. april 2016

Fiskeriet er et karpeanlæg, anlagt omkring 1910 (foto fra 2014)

En lørdag i april var jeg i lidt *praktik* på et noget anderledes dambrug end jeg er vant til og gjorde lidt gavn ved at holde fiskehejren lidt på afstand af en dam der var ved at blive tømt for vand, mens dambrugeren havde travlt med gårdsalg indtil kl. 16:30

16./4. var fridag efter jeg havde hjulpet lidt til på dambruget i Hvilested hvor jeg til dagligt arbejder med ørreder. Hos Kemnitz var jeg med til den indledende tømning af en dam hvor der forhåbentligt kunne høstes en god mængde dyndsmerlinger; *M. fossilis*. Det er aldrig helt til at vide på forhånd hvor godt det et gået siden fiskenes leg i dammen i sommeren, året før.

Fischzucht Kemnitz er oprindeligt et stort centralt karpeanlæg lidt nord for Hamburg, Tyskland; opdræt og opsamlingssted for karper.

I dag er del af produktionen mere eller mindre sjældne biotop fisk med udsætning for øje. F.eks. knuden, "Østersø-snæbel" (helt), havørred-smolt, m. flere. Flodkrebsen er også på fiskeriet.

Knude, Lota lota, ungt individ. Knuden leger i store flokke i meget koldt vand og kun i en ganske kort periode sidst på vinteren. Der leveres vildfisk til Kemnitz og han bringer fiskene i leg i et stort bassin, hvori vandet er kølet ned til fem grader, og hvor æggene via en speciel indretning drifter med vandet og opsamles til udklækning.

Kemnitz deltager aktivt når der er fiskeundersøgelser i vandløbene.

Derud over foretager han indfarvning af små ål som led i et storstilet projekt med ålen som foregår i Nordtyskland. I de næste uger skal han indfarve tre hold glasål, og det er første gang man prøver at gøre det med glasål. Tidligere har det været lidt større små ål. Arbejdet med indfarvningen er lig med søvnløse nætter fordi der konstant skal våges over ålene for det ikke går galt når de indfarves.

En anden indtægtskilde er salg af forskellige fisk til havedam; almindelige karper, koi-karper, bitterling, stør, suder, specielle guldsuder som er en krydsning, guldfisk m. fl. Jeg kan slet ikke navnene på alle de arter han har.

Der er et salg af fersk og røget fisk; ørred og selvfølgelig karper når det er Tyskland vi er i.

Det gamle karpeanlæg omfatter en del skov og der kan købes brænde på stedet. Salget af brænde er i år ikke for godt fordi det ikke kan konkurrere med den lave oliepris vi har for tiden.

Fisk til havedamsfolket.....

Nå, men det jeg egentligt var kommet for var jo at opleve hvordan en stor dam tømmes for vand sådant et sted. Særligt om der kunne høstes dyndsmerlinger i dammen som var ved at blive tømt for vand i dag d. 16./4. '16.

Dyndsmerling, Misgurnus fossilis. Stor hun, i akvarium.

Dammen hvor vi håbede at finde mange dyndsmertlinger har en blød bund, dog ikke mere end man sagtens kan gå i den. Egentligt en meget "frisk" bund. Gennemsnitligt et blødt miks, på omkring 30 cm., af mudder og sand, ingen sorte døde steder. Tynd/finbladet vegetation, en mosagtig gevækst på en del af den bløde bund og en slags alge som ikke tager overhånd.

Udløbsende af dammen som kan være lidt langsom at tømme fordi der konstant løber kildevand til, op igennem bunden i den modsatte ende af dammen. Vandmængden er ikke større end der sagtens kan opstå lune steder i dammen når solen bager på vandet. Fiskene har frit valg mellem varmere og køligere opholdssteder; om man kan sige sådan ;-)

Udkommet af dyndsmertling i en sådan dam kan være meget forskelligt fra år til år. Skulle der vandre ål ind i dammen kan det være helt galt og gå hårdt ud over bestanden af smertlinger. Når det er sket har Kemnitz haft sat ruser i dammen for at fjerne ålen igen.

Som vi fik trukket dammen længere ned ved at trække udløbsrøret helt var der ikke så mange dyndsmørlinger som Kemnitz umiddelbart håbede på. Men der var rigtig mange små skalle yngel i, i dag. Jeg var inde over med tanken om disse skaller og andre kunne være hårde ved dyndsmørlingens æg og yngel. Det blev vi ikke enige om da Kemnitz holder på skallen er en egentlig planteæder.

Fangstnet monteret på udløbsrøret som munder ud i næste dam som skal være tømt for at det vi har gang i overhovedet kan lade sig gøre. Der kræves lidt planlægning og det er kun på udvalgte tidspunkter, enkelte gange om året, man kan høste i smørling-dammen.

Vi bruger nogle timer hvor vi periodevis tilser fangstnettet og vi begynder at finde dyndsmørling. Men stadig ikke i de mængder han håbede på. De steder i dammen hvor Kemnitz af erfaring ved de mestendels pibler frem af den bløde bund og bevæger sig mod det rindende vand dér finder vi kun få fisk. Jeg nåede dog at snuppe nogle stykker som de kom frem gennem gevæksterne på den bløde

bund. Hvilket i sig selv var spændende og interessant nok for mig der ikke havde været med til noget sådant før.

*Det er særligt lige
neden for kanten af
rørskoven i dammen
dyndsmerlingerne
plejer at pible frem
når høsten er god*

Efter de første fangster med stort set alt muligt andet end M. fossilis begynder vi af få lidt flere af den eftertragtede smerling i nettet. Og hen mod mørkets frembrud er vi da oppe på omkring 20 flotte moderfisk. Heriblandt meget tykke og rognfyldte hunner. Tillige med er der så småt en smule etårige i blandt, på 10 til 15 cm. Som takten med fangst af dyndsmerling er stigende er Kemnitz mere fortrøstningsfuld og ser frem til der den kommende nat vil trække et acceptabelt antal ud af dammen. Reglen er i øvrigt det hovedsagligt er om natten dyndsmerlingen forlader den bløde bund når dammen skal høstes. Måske han får travlt søndag og mandag. Det var at håbe, selv om den sjældne dyndsmerling mere er hans lidenskab end en egentlig indtægtskilde. Der er en interessant som har spurgt til dem fornylig. Det kan tage op til tre dage før man ved hvor meget høsten, i den dam vi har gang i, egentlig bliver til.

Flotte moderfisk af dyndsmerling blandt skalle yngel; de små skaller bliver solgt til en godsejer som sætter dem i damme hvor isfugle fisker småfiskene

En underholdende dag for en dambrugsmedhjælper, mig, der ellers arbejder med ørreder til daglig, på Hvilested Dambrug.

Et interessant sted at besøge. Det kan brødføde en lille familie. Og af og til kan der også komme vildsvin på menuen når de kommer ind på hans jorde. Det kan ske vildsvinet er et onde fordi det kan opsnuse fisk ved at gennempløje en lavvandet dam. F.eks. i en dyndsmerling-dam hvor vildsvinet snupper dem nede i muddret; smerlingen kan være "lidt dum" fordi den putter/gemmer sig i stedet for at stikke af. Dette kender man også når kanaler og grøfter renses op. Og skaden kan være stor fordi fisken ryger med op på land.

Efter min mening må man håbe sådant et sted bliver ved med at arbejde og der kommer en der vil overtage efter Kemnitz når han en

gang ikke kan mere. Selv om stedet kan virke, og er, noget rodet med udstyr og grej rundt omkring er der noget særligt over det. Der er to arter sjældne frøer på fiskeriet, hvilket en overgang skabte en konflikt med myndighederne der hellere ville have frøen end det gamle fiskerianlæg. Dette er i dag kommet på plads så både frøen og dambrugeren kan være der.

Mens jeg var der oplevede jeg den lille lappedykker. Nogen siger den er ret almindelig, andre mener den er sjælden. I hvert fald en sjov lille fætter som der er omkring 30 styk af på fiskeriet. En af dem tog en dykkertur ned igennem dammens udløbsrør og vi fangede den i nettet.

Lille lappedykker; en sjov fætter.....

Fornøjelig praktikdag. Jeg kan ikke forklare hele anlæggets funktioner og arbejdsområder 100%, der er mange og jeg har kun besøgt stedet et par gange om året.

Noget nyt der er på trapperne er der skal laves elritse i samarbejde med en fiskeriforening. Der er nok og se til og mit besøg i dag var

mere ren hygge end egentligt arbejde; når der skal tømmes damme for fisk til konsum og udsætninger er der andre boller på suppen: Så skal der knokles for at holde trit med den mængde fisk der løber ud i fangstnettet. Mon ikke jeg en dag kunne lade mig lokke til en *praktikdag* med lidt mere arbejde i. Der er nok at lave og han mangler en medhjælper for tiden.

Bernt René Voss Grimm, 16./17. april 2016

Efterskrift:

Tirsdag, 19. april, meddeler Kemnitz mig der er fanget omkring 600 stk. dyndsmerlinger nogenlunde fordelt så halvdelen er store individer og den anden halvdel mindre fisk som dem jeg så om lørdagen, på omtrent og lidt over 10 cm. Og der drifter stadig nogle få smerlinger ud i nettet som han ikke har fjernet endnu. Han fortæller også han ikke fik tømt dammen sidste år. Allerede lørdag fortalte han mig, i øvrigt, dammen var blevet besat med ca. 200 moderfisk. Det må jo så have været sidst i 2014 eller først i 2015, før foråret, for at fiskene har kunnet nå at lege forår og sommer 2015.

Som udenfor stående kan man jo så måske synes dette ikke er nogen særlig god fangst. Misgurnus fossilis er en af Europas mest udryddelsestruede fisk og det lykkes kun sjældent at formere den i fangenskab.

Kemnitz kan være lidt svær at hale informationer ud af men tirsdag 19./4. udnyttede jeg han var i et særligt godt humør og *pressede* ham lidt: De sekshundrede dyndsmerlinger sættes ikke til salg. Kemnitz vil fordele dem på damme han alligevel ikke bruger for at

se hvordan disse egner sig for fisken. Hans vision er en dag at kunne sige han, på ét år, har kunnet producere tyvetusinde stykker af den sjældne fisk. Lidt grinende tilføjer han der til den tid så måske ikke er nogen der vil købe dem; I selve artiklen kan læses fiskene mere er en lidenskab for Kemnitz end en egentlig indtægtskilde.

Få steder i Europa opdrættes den sjældne dyndsmerring, *Misgurnus fossilis*, med mere eller mindre held. Ofte med udsætninger for øje for at bevare den sjældne fisk for fremtiden. Fra Rumænien har jeg fået fortalt den kan købes som agnfisk til lystfiskeri.

I Danmark er *M. fossilis* næsten forsvundet. Tønder Kommune og Fugleværnsfonden samarbejder om at forbedre forholdene for den truede natur i Sølsted Mose.

Med i arbejdet er at forbedre forholdene for dyndsmerringen.

Navnet på projektet er ”LIFE Projekt Sølsted Mose 2011 – 2016”.

Andre som bidrager til projektets realisering er:

A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond.

15. Junifonden.

Naturstyrelsen.

Andre har lavet forudgående undersøgelser om den sjældne fisk overhovedet stadig forekommer i Sølsted. Og det gør den lige akkurat endnu. LIFE projektet blev deraf udvidet til at omfatte et lidt større areal end først planlagt.